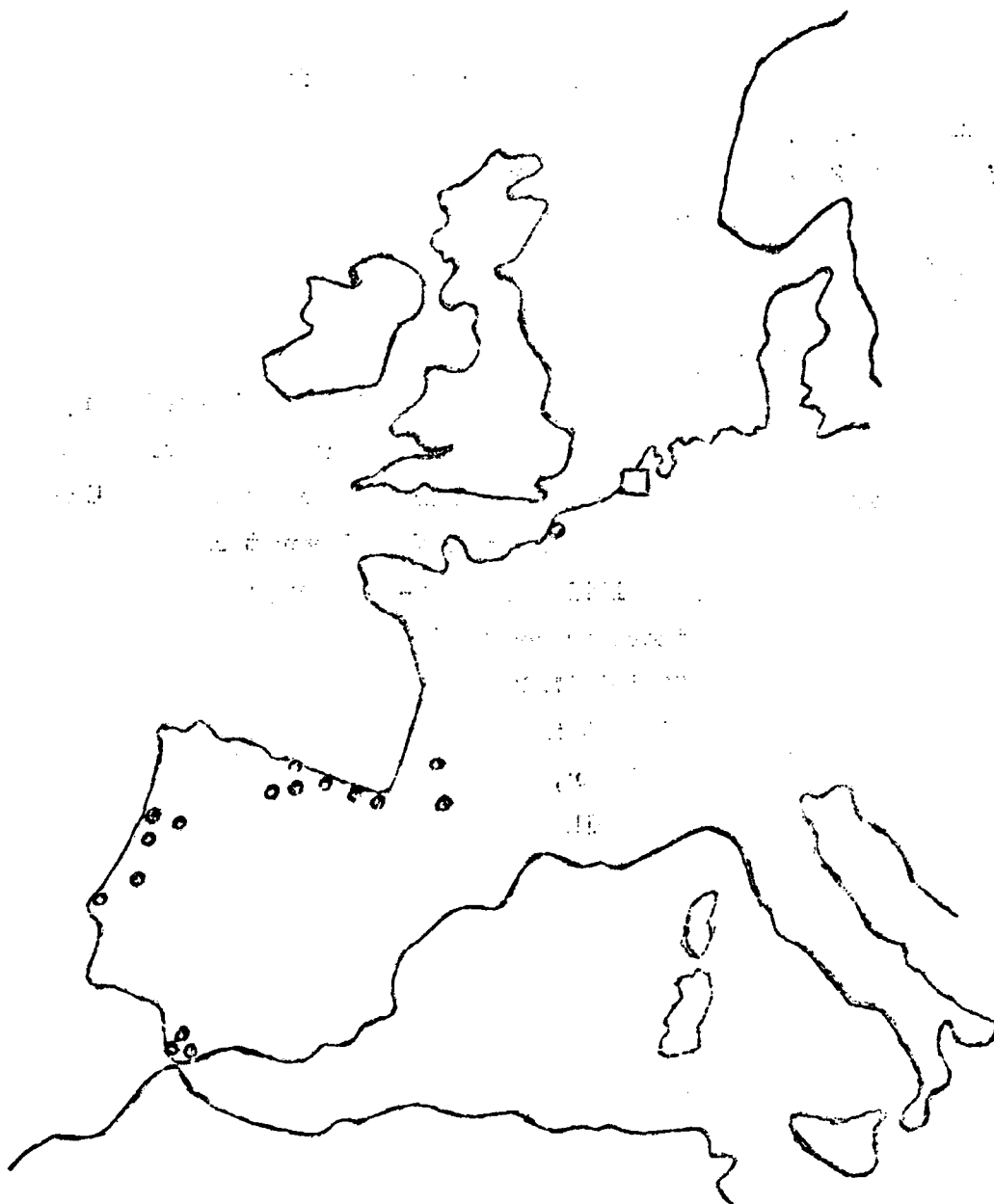

AANTEKENINGEN OVER DE GRASPIEPER(*Anthus pratensis*)

De intrede van de taperecorder als hulpmiddel bij het vangen van vogels op vinkenbanen deed sinds 1965 het aantal in Nederland geringde Graspiepers enorm toenemen. Sommige banen bemachtigden 1500 à 2500 Graspiepers in één herfst.

Op de vinkenbaan in de A.W.duinen, bemand door de heren H.Vader, P.van Spanje en ondergetekende, werden in de jaren 1966 en 1967 enkele duizen-

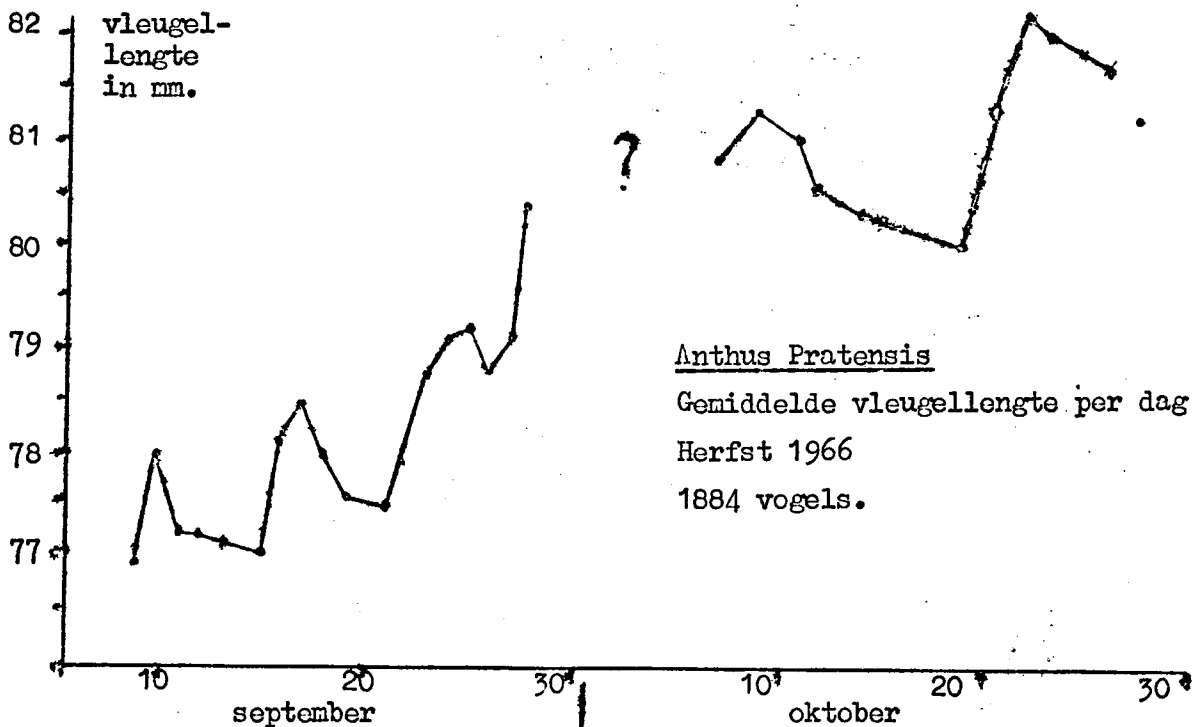
Terugmeldingen van Graspiepers, geringd tijdens de herfst-trek op de vinkenbaan gelegen in de A.W.duinen.

den Graspiepers gemeten. Van een geringer aantal werd het gewicht bepaald. De Graspieper echter is een bijzonder ongunstige vogelsoort voor het verzamelen van gegevens over afmetingen. Redelijk bruikbare kenmerken om geslachtsgroepen en leeftijdsklassen te onderscheiden bestaan niet. Voor een klein aantal vogels werd de schedelverbening als kenmerk gebruikt om jonge van oude vogels te onderscheiden. Er bleek in vleugellengte geen verschil te zijn.

De trek

Graspiepers trekken massaal door, vooral in het westelijk deel van ons land waar door de invloed van de zee sterke stuwingen optreden. Begin augustus gaan reeds kleine groepjes omzwervingen maken. Op gunstige dagen in de tweede helft van augustus is er een zeer lichte trek, veelal in gezelschap van de dan zo talrijk doortrekkende Gele Kwikstaart. Pas begin september vindt vrijwel dagelijks trek plaats. Deze vindt zijn hoogtepunt tussen 20 september en de eerste dagen van oktober. In deze tijd zijn dagen met meer dan 100 vangsten per dag geen uitzondering en maxima tot meer dan 250 eks. komen zelfs voor. Tot eind november

is er af en toe nog wel een geringe trek.

TABEL 1. Berekende gemiddelde vleugellengte van de Graspieper per dag. Slechts alleen die dagen werden in de tabel opgenomen waarop minimaal 15 piepers werden gemeten.

Overwinteringsgebied

Waarschijnlijk vooral het Iberisch schiereiland (Spanje en Portugal). Voorts terugmeldingen uit Frankrijk, vooral tijdens de trekperiode. Terugneldingen van in het buitenland (Engeland en Frankrijk) geringde Graspiepers wijzen ook op Noord-Afrika als overwinteringsgebied.

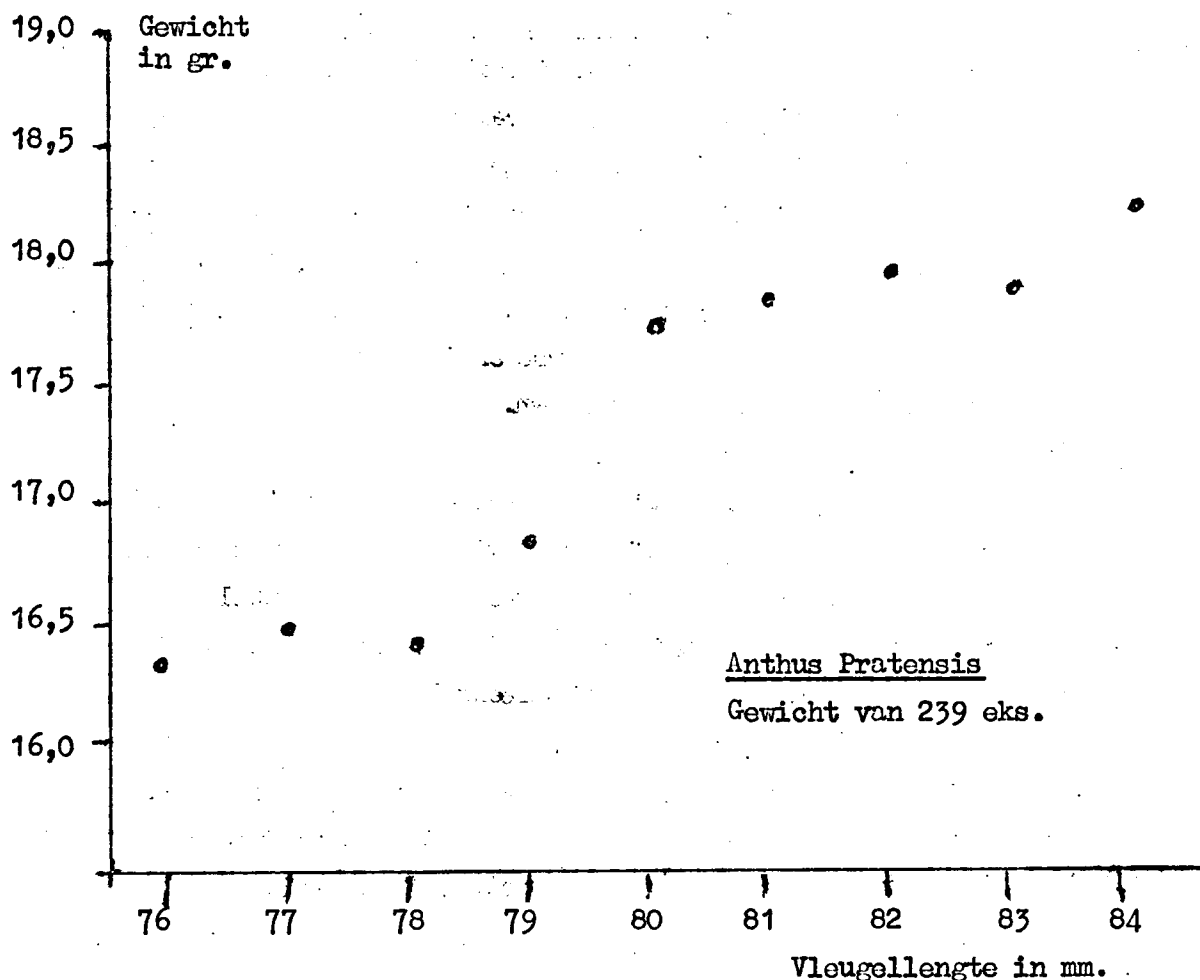
Herkomst

Vogels teruggemeld uit het noorden zijn zeer schaars. Uit het schaarse materiaal blijkt dat voornamelijk Noorse en in geringere mate ook Zweedse vogels langs onze kusten trekken.

Afmetingen der vleugels

De vleugellengte van de Graspiepers varieerde van 71 tot 88 mm. Voor iedere datum in 1966 werd een gemiddelde vleugellengte van de gevangen Graspiepers berekend. Het resultaat is weergegeven in tabel 1. Zeer duidelijk komt hierin tot uiting dat de afmetingen van de piepers in de loop van het trekseizoen toenemen. Omstreeks half september hebben de Graspiepers een gemiddelde vleugellengte van 77 mm. Deze vleugellengte (het gemiddelde) neemt gestadig toe en omstreeks 22 oktober vertonen de Graspiepers een gemiddelde vleugellengte van 82 mm.! Het is bijna zeker dat later in de trektijd vogels van ver noordelijk gelegen broedgebieden doortrekken. Deze vertonen namelijk grotere afmetingen dan de zuidelijke populatie. (wet van Bergmann).

Opmerkelijk is ook dat wij tot vier maal toe een snelle stijging in de kurve zien. Deze wordt daarna gevolgd door een minder snelle daling. Bijvoorbeeld op 15 september bedroeg de gemiddelde vleugellengte van de gevangen piepers 77,1 mm. De 16de steeg dit snel tot 78,2 mm. De top viel op de 17de met 78,5 mm. Daarna een langzame daling tot 77,5 op 21 september. Hoewel zeer aanvechtbaar zijn er toch wel verklaringen voor dergelijke pieken in de geleidelijk stijgende lijn te vinden. Vooral als de trek weer goed inzet na een paar dagen minder gunstig weer zien wij een dergelijke snelle stijging van de gemiddelde vleugellengte. Ik veronderstel dat de Nederlandse broedvogels min of meer sedentair zijn of later vertrekken dan de meer noordelijke populaties. Vooral op dagen met weinig trek zouden onze broedvogels (met hun geringere afmetingen) dan een groter bestanddeel van het aantal op die dag gevangen vogels uitmaken, hetgeen resulteert in een lagere gemiddelde vleugellengte voor die datum. Het aantal terugmeldingen van in Nederland geringde broedvogels is echter te gering om deze veronderstellingen te controleren. Alhoewel in tabel 1 niet zichtbaar vanwege te weinig

TABEL 2. Het gewicht van de Graspieper.

verzameld materiaal in 1966 zijn er meer aanwijzingen dat onze broedvogels waarschijnlijk minder snel wegtrekken. In november namelijk neemt de gemiddelde vleugellengte weer af. Voor 4 november bedroegen deze resp. 81,1 en 80,5 mm.

Gewicht

Het gewicht van tijdens de trek gevangen Graspiepers varieert tussen 14,8 en 21,9 gram. Met toenemende vleugellengte neemt ook het gewicht van de vogels in gelijke mate toe. In de loop van de dag neemt het gewicht van de Graspiepers toe, vooral in de namiddag als zij gaan foerageren. Zo werden op 10 oktober 1966 in totaal 117 Graspiepers gewogen:

<u>Vangtijdstip</u>	<u>Gewicht in gr.</u>	<u>Aantal vogels</u>
07.30 - 10.30 u.	17,6	18
10.30 - 15.30 u.	17,9	68
15.30 - 17.00 u.	18,7	12
17.00 - 18.00 u.	19,0	29